

in leven moest zijn om recht op zijn uitkeering te kunnen doen gelden, was slechts een middel in de hand van den verkooper om zijn renten op voordeeleriger condities te kunnen aanbieden. Historisch staat de zaak niet zoo, dat er van ouds her instellingen zijn geweest, waar het publiek steeds naar eigen behoefte lijfrenten kon koopen. Neen, als de overheid een bepaald bedrag aan geld noodig had, dan overwoog zij, of zij zich dit bedrag zou verschaffen door den verkoop van losrenten, dan wel door den verkoop van lijfrenten. En als dan vooral in tijden, waarin geld moeilijk verkrijgbaar was, tot den verkoop van lijfrenten werd besloten, dan geschiedde dit, omdat deze er vanwege de voordeelige voorwaarden bij het publiek gemakkelijker in gingen dan de losrenten.

Het behoeft dan ook geen verwondering te wekken, dat het juist een staatsman als De Witt is geweest, die zich het eerst heeft bezig gehouden met een zoo juist mogelijke wijze van berekenen der lijfrentekoopsommen. Vóór dien werden deze koopsommen slechts ruw geschat, en bij De Witt was nu het vermoeden gerezen, dat de Staten van Holland, welker raadpensionaris hij was, de lijfrenten voor een te lagen prijs verkochten en daardoor aanzienlijk nadeel ondervonden. Hij deed nu een onderzoek instellen naar de sterfte onder de lijfrenteniers en hij schreef een verhandeling, waarin hij de resultaten van dit onderzoek gebruikte bij de eerste poging om niet door schatting, maar door logische redeneering de kooprijzen der lijfrenten vast te stellen bij een gegeven intrestvoet. Deze verhandeling, of memorie, zooals zij veelal werd genoemd, droeg tot titel *Waerdije van Lijf-Renten Naer proportie van Los-Renten*, en is in haar geheel afgedrukt in de Resolutiën, of, gelijk wij thans zouden zeggen, de Handelingen, van de Staten van Holland van 1671, terwijl er in datzelfde jaar ook een afzonderlijke uitgave van verschenen is.

Het is onbetwistbaar, dat met dit stuk de beoefening van de verzekeringswiskunde een aanvang heeft genomen, en Johan de Witt wordt dan ook internationaal erkend als de grondlegger van de levensverzekering.

§ 3. *De verzekeringswiskunde in Engeland getogen.*

Is er dus aan den eenen kant voor ons alle aanleiding om in herinnering te brengen, dat de verzekeringswiskunde geboren werd in Nederland, zoo kan aan den anderen kant niet worden ontkend, dat zij getogen is in Engeland. De aldaar in 1693 door Halley gepubliceerde verhandeling over sterftetafels en lijfrenten is uit een historisch oogpunt niet minder belangrijk dan de ruim 20 jaar oudere memorie van De Witt, en het eerste werk, dat men naar den toenmaligen stand van zaken als een min of meer volledig leerboek van de verzekeringswiskunde zou kunnen beschouwen, werd in 1725